

Bies

Eleocharis (Waterbies)

Isolepis (Vlottende-Borstelbies)

Trichophorum (Veenbies)

Bolboschoenus (Zeebies-Heen)

Scirpoides (Kogelbies)

Scirpus (Bosbies)

Schoenoplectus (Mattenbies)

ALGEMENE SLEUTEL

- Bloeiwijze één eindingse aar; schutblad niet blad- of stengelachtig, korter dan de aar
  - Stengel vertakt, tot boven bebladerd; waterplant **Vlottende bies**
  - Stengel niet vertakt, stijf, rechtopstaand
    - Bloeistengel zonder bladen **Waterbies**
    - Bovenste bladschede met 2-10 mm lange bladschijf **Veenbies**
- Bloeiwijze bestaande uit meerdere aren
  - Bloeiwijze schijnbaar zijdelings (schutblad = ± doorlopende stengeltop)
    - Aartjes 1 of meer bolvormige hoofdjes; stengel rond **Kogelbies**
    - Aartjes niet bolvormig
      - tengere plant, met zoden, aartjes 2-4 mm; schutblad > aar **Borstelbies**
      - forse plant, langere aartjes **Mattenbies**
  - Bloeiwijze eidelings
    - Aartjes 1-2(-4) cm, kafjes 7 mm; stengels scherp driekantig **Heen (Zeebies)**
    - Aartjes 3-4 mm, kafjes 2 mm; stengels stomp driekantig **Bosbies**

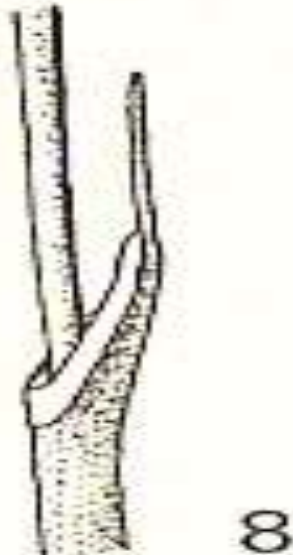
Bies

• Veenbies (*Trichophorum*)

Gewone veenbies

(*Trichophorum cespitosum* ssp. *germanicum*)

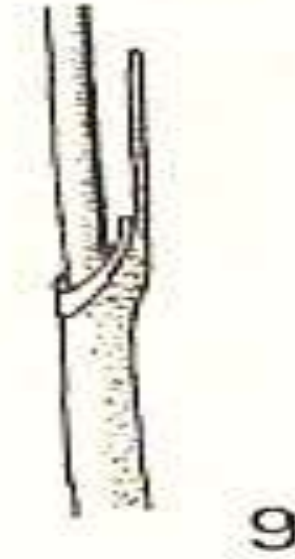
- Schede bovenste blad ter hoogte van schijf 3 mm ingesneden (hoek $< 60^\circ$)
- bladschijf 1-2 maal lengte uitgesneden deel
- meest verspreide ondersoort

Noordse veenbies

(*Trichophorum cespitosum* ssp. *cespitosum*)

- Schede bovenste blad ter hoogte van schijf 1 mm ingesneden (hoek $< 45^\circ$)
- bladschijf 5-10 maal lengte uitgesneden deel

Bies

• Waterbies (*Eleocharis*)

- Stengel vierkantig, haarfijn; aartjes 2 – 3 mm **Naaldwaterbies**
- Stengel rond; aartje > 4 mm **Armbloemige waterbies**
  - Aartjes 3-7 bloemen; vrucht + aansluitend spitse top
  - Aartjes meerbloemig; vruchtje apart kegelvormig knobbeltje **Eivormige waterbies**
    - Plant éénjarig; aar eivormig 4 - 6 mm
    - Plant meerjarig **Veelstengelige waterbies**
      - zonder wortelstok; aar langwerpig > 6 mm (zoden?)
      - Met wortelstok **Slanke waterbies**
        - Bladscheden opvallend rood
        - Bladscheden geelachtig bruin **Gewone waterbies**

Bies

• Waterbies (*Eleocharis*)

Armbloemige waterbies

(*Eleocharis quinqueflora*)

Eivormige waterbies

(*Eleocharis ovata*)

Gewone waterbies

(*Eleocharis palustris*)

Naaldwaterbies

(*Eleocharis acicularis*)

Slanke waterbies

(*Eleocharis uniglumis*)

Veelstengelige waterbies

(*Eleocharis multicaulis*)

Bies

- Bies met meerdere aren als bloeiwijze

Kogelbies

(*Scirpoides holoschoenus*)

Borstelbies

(*Isolepis setacea*)

Heen (zeebies)

(*Bolboschoenus maritimus*)

Mattenbies

(*Schoenoplectus lacustris*)

Bosbies

(*Scirpus sylvaticus*)

Gewone veenbies (*Trichophorum cespitosum* ssp. *germanicum*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stengel onvertakt, stijf, aan de voet met bladloze schede, alleen de bovenste schede met een 2-10 mm lange, zelden langere, bladschijf. Plant dicht zodevormend. Aar 4-8 mm lang. Borstels 5 of 6, langer dan het driekantige, gladde nootje. Stempels 3.

Hoogte bloeiende plant

5 – 35 cm.

Bloeitijd

Juni - augustus

Levensvorm

Zodevormend hemicryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond)

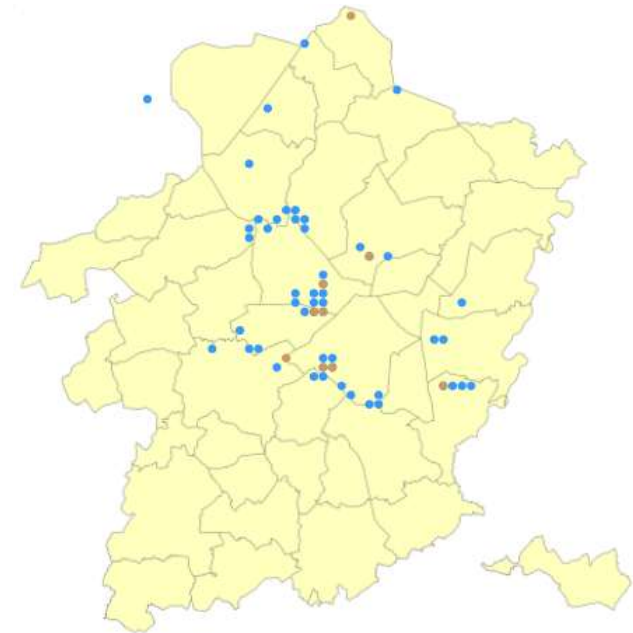
Standplaats

Venige heiden, uitdrogend hoogveen, meestal overvloedig op de vindplaatsen.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	52	52
●	1995 - ...	10	10

Naaldwaterbies (*Eleocharis acicularis*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Bloeistengel vierkantig, teer. Nootje duidelijk overlans geribd en fijn dwars gerimpeld, in doorsnede bijna rond, ca. 1 mm lang, lichtbruin. Aren 2-5(-7) mm lang, 4-11-bloemig. Stempels 3.

Hoogte bloeiende plant

2 – 15 (– 25) cm.

Bloeitijd

Juni - oktober

Levensvorm

Hemicryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond)

Standplaats

Ondiep water, op lemig, zandig of moerassig substraat, op meestal tijdelijk droogvallende plaatsen.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	37	37
●	1995 - ...	18	18

Armbloemige waterbies (*Eleocharis quinqueflora*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Bloeistengel vierkantig, teer. Nootje duidelijk overlans geribd en fijn dwars gerimpeld, in doorsnede bijna rond, ca. 1 mm lang, lichtbruin. Aren 2-5(-7) mm lang, 4-11-bloemig. Stempels 3.

Hoogte bloeiende plant

5 – 20 (– 30) cm.

Bloeitijd

Mei - augustus

Levensvorm

Hemicryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond)

Standplaats

Kale bodem in alkalisch veen, zandoevers van vijvers met mineraalrijk water, kwelgebieden met alkalisch water.

Verspreiding

		#wnm	# ex
	... - 1970	0	0
	1971-'94	2	2
	1995 - ...	0	0

Eivormige waterbies (*Eleocharis ovata*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Planten eenjarig, in polletjes groeiend.
Nootje 1 mm lang, lensvormig, scherp
gekiëld, wit of gelig, glanzend. Stempels 2.

Hoogte bloeiende plant

5 – 30 cm.

Bloeitijd

Juni - oktober

Levensvorm

Therofyt (eenjarig)

Standplaats

Moerassig of kaal, humusrijke, in de
winter overstroomd substraat vooral op
vijveroevers.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	14	14
●	1995 - ...	8	8

Veelstengelige waterbies (*Eleocharis multicaulis*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stempels 3; nootje driekantig. Planten zonder wortelstokken, vaak in pollen groeiend. Bovenste bladschede schuin afgesneden. Nootje 1,5-2 mm lang. Aren 5-14 mm lang, het onderste kafje onvruchtbaar, de spil van de aar geheel omvattend.

Hoogte bloeiende plant

15 – 40 cm.

Bloeitijd

Juni - augustus

Levensvorm

Hemicryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond)

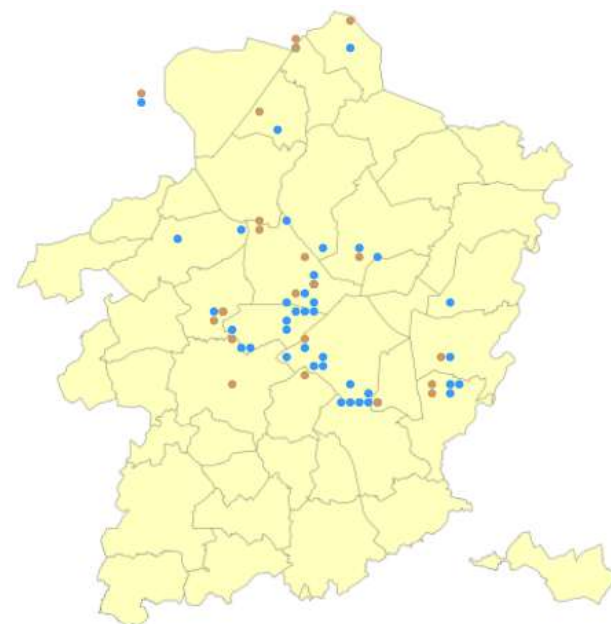
Standplaats

Drooggevallen zandoevers van vijvers met zuur water, overstromde of natte laagten in venige heiden, op zandig of venig substraat.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	41	41
●	1995 - ...	23	23

Slanke waterbies (*Eleocharis uniglumis*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Onderste (onvruchtbare) kafje de voet van de aar geheel of bijna geheel omsluitend, meestal bruin. Stengels 0,5-1,5 mm dik. Scheden rood.

Stempels 2; nootje lensvormig, zelden enkele bloemen met 3 stempels en een 3-kantig nootje. Plant met kruipende wortelstokken. Bovenste bladschede horizontaal afgesneden. Bladscheden opvallend rood.

Hoogte bloeiende plant

10 – 60 cm.

Bloeitijd

Mei - augustus

Levensvorm

Helofyt of wortelstokgeofyt

Standplaats

Moerassen, oevers, vaak in min of meer brak water.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	0	0
●	1995 - ...	0	0

Geen waarnemingen in
Limburg.

Gewone waterbies (*Eleocharis palustris*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Onderste 2 kafjes onvruchtbaar, 0,5-0,75 van de spil van de aar omvattend.

Stengels 1-6 mm dik. Scheden geelachtig bruin, soms aan de voet iets rood aangelopen.

Stempels 2; nootje lensvormig, zelden enkele bloemen met 3 stempels en een 3-kantig nootje. Plant met kruipende wortelstokken. Bovenste bladschede horizontaal afgesneden.

Hoogte bloeiende plant

10 – 90 cm.

Bloeitijd

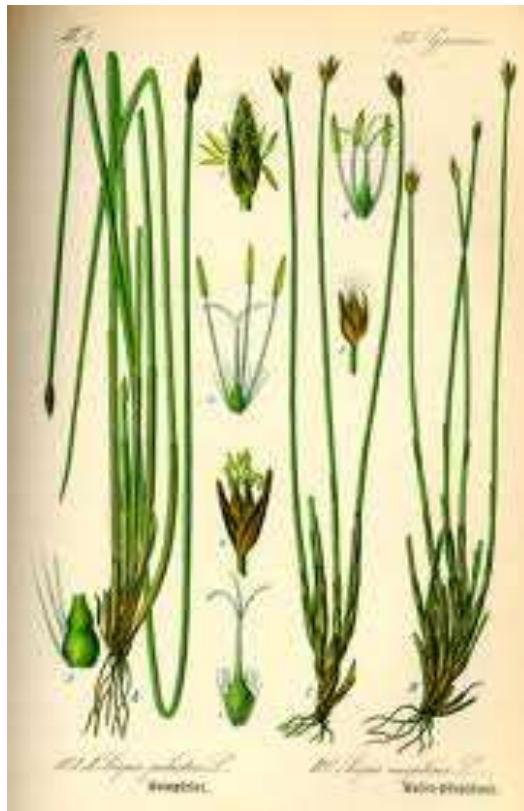
Mei - augustus

Levensvorm

Helofyt of wortelstokgeofyt

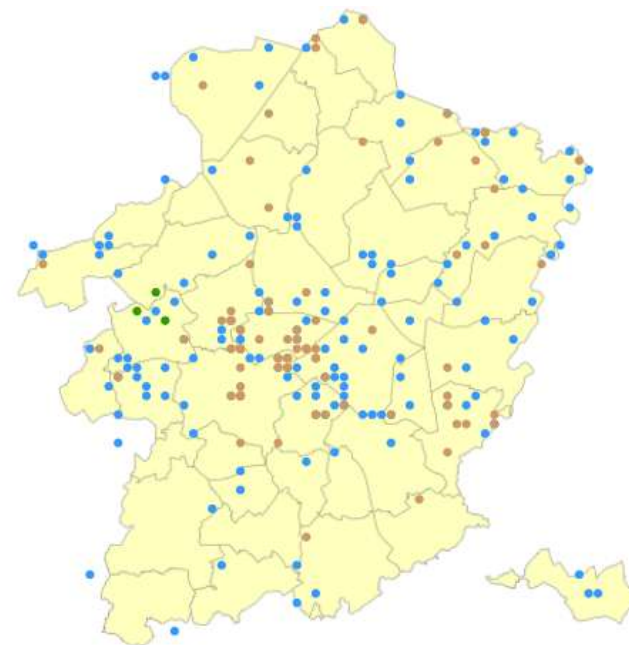
Standplaats

Oevers, moerassen, natte weiden.

Verspreiding

	#wnm	# ex
... - 1970	3	3
1971-'94	143	143
1995 - ...	90	90

Kogelbies (*Scirpoides holoschoenus*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stengel rond. Bladen stengelachtig, halfronde, 0,5-2 mm breed. Bloeiwijze schijnbaar zijdelings uittredend, uit een aantal bolronde, 0,3-1 cm grote hoofdjes bestaande, deze vrijwel zittend tot duidelijk gesteeld; hoofdjes samengesteld uit dicht opeengepakte 2,5-4 mm lange aren.

Hoogte bloeiende plant

50 – 100 cm.

Bloeitijd

Juli - september

Levensvorm

Zodevormend hemicryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond)

Standplaats

Duinpannen aan de kust, op iets vochtige, kalkhoudende bodem.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	0	0
●	1995 - ...	0	0

Geen waarnemingen in
Limburg.

Borstelbies (*Isolepis setacea*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Bloeiwijze uit 1-3 aren bestaand, deze 2-4 mm lang. Planten tener, zelden meer dan 20 cm hoog. Kafjes elliptisch, zeer stomp, meestal met een stekelpuntje. Borstels ontbrekend. Stempels 3. Nootje overlans geribd.

Hoogte bloeiende plant

3 – 20 cm.

Bloeitijd

Juni - september

Levensvorm

Therofyt (eenjarig)

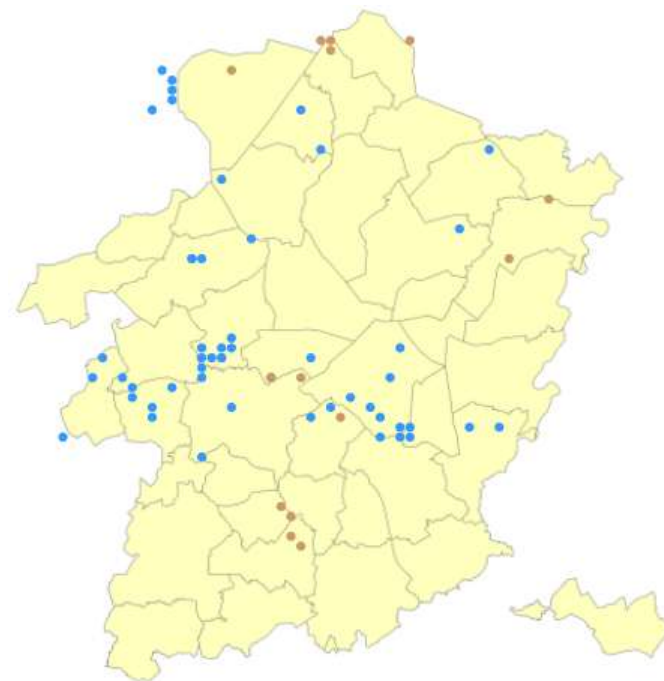
Standplaats

Nat zand of grint langs rivieren en plassen, natte weiden en heiden, weinig betreden bospaadjes.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	51	51
●	1995 - ...	14	14

Mattenbies (*Schoenoplectus lacustris*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stengel rolrond. Wortelstok hard en gemakkelijk brekend, eerst wit, later roodbruin. Stengel meestal licht- of donkergroen, soms blauw- of grijsgroen, aan de voet niet knotsvormig verdikt. Voor en tijdens de bloei meestal 2-12 bladen met duidelijke schijf; bladscheden in vezels verwerend. Aren langwerpig tot langwerpig-eivormig. Kafjes glad of hoogstens op de middennerf met rode wratjes, meestal bruin. Stempels 3. Helmbindsel aan de top gebaard. Nootje stomp driekantig, 2,5-3 mm lang.

Hoogte bloeiende plant

100 – 300 cm.

Bloeitijd

Mei - augustus

Levensvorm

Helofyt (waterkant)

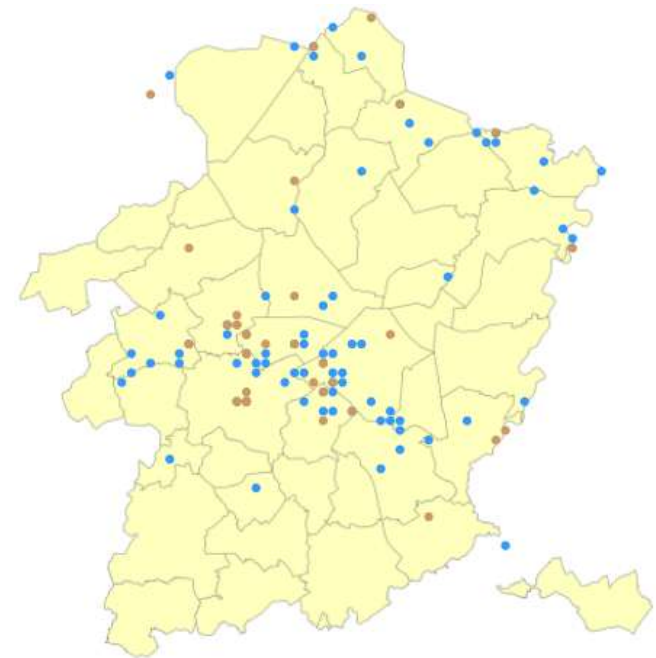
Standplaats

Vijvers, rivieroeveren, in vrij diep water, rijk aan oplosbare minerale bestanddelen.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	77	77
●	1995 - ...	40	40

Heen [Zeebies] (*Bolboschoenus maritimus*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stengel scherp driekantig. Bloeiwijze korter dan de schutbladen, meestal schermvormig of hoofdjesachtig, of aar alleenstaand. Aren groot, 1-2(-4) cm lang, roestbruin. Kafjes eirond, aan de top ingesneden, in de insnijding met een stekelpunt. Nootje ca. 3 mm lang, glanzend bruin. Wortelstokken plaatselijk knolvormig verdikt.

Hoogte bloeiende plant

15 – 150 cm.

Bloeitijd

Juni – augustus (– herfst)

Levensvorm

Helofyt (waterkant), geofiet

Standplaats

Op natte, zoete tot enigszins zilte, zeer voedselrijke grond aan waterkanten, in sloten en op schorren en kwelders; soms op akkers.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	16	16
●	1995 - ...	7	7

Bosbies (*Scirpus sylvaticus*)

Familie

cypergrassen (*Cyperaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stengel stomp driekantig. Bloeiwijze meestal langer dan het schutblad, veelvoudig samengesteld. Aren klein, 2,5-4 mm lang, grijs- of groenachtig, meestal 3-5 bijeen. Kafjes elliptisch, stomp, aan de top niet ingesneden, met een stekelpuntje. Nootje ca. 1 mm lang, strokleurig. Wortelstokken zonder knolvormige verdikkingen.

Hoogte bloeiende plant

40 – 100 cm.

Bloeitijd

Juni – augustus

Levensvorm

Wortelstokgeofiet, zelden helofyt

Standplaats

Rietlanden, weiden met hoge, hygrofiele kruiden, kwelgebieden in bossen of op bosranden.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	1	1
●	1971-'94	337	337
●	1995 - ...	110	110

